

Slovenski dom

Štev. 143

V Ljubljani, v sredo, 25. junija 1941-XIX

Leto VI.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redakcija, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Operacije na Vzhodu potekajo po načrtu

Neuradna nemška poročila javljajo prodore ruskih obrambnih črt ter neprestane letalske napade na razne vojaške cilje

Berlin, 25. junija. s. Uradno poročilo nemškega vrhovnega poveljstva pravi včeraj: Na Vzhodu se operacije nemških oboroženih sil pravilno nadaljujejo z velikim uspehom.

Berlin, 25. junija. s. Neuradno poročajo, da so nemške sile predlele važno rusko obrambno črto v sredini vzhodnega bojišča, in sicer po budih bojih.

Poročajo, da so Rusi med prvimi napadi nemških čet proti utrjenim črtam imeli v bojih stotine mrtvih in da so pustili v nemških rokah nekaj tisoč ujetnikov. Nemško letalstvo je predvčerajšnjim v budih napadih na ruske oddelke uničilo sto ruskih tankov. Do sredi se še ni vedelo za natančno število ruskih tankov, uničenih na vzhodnem bojišču.

bojišču, poročajo pa, da je poleg omenjenih sto tankov pri nekem prodoru nemško letalstvo uničilo še 180 nadaljnjih nasprotnikovih tankov.

Z bojišču v Besarabiji poročajo, da so se tam nemške in romunske sile zapletle v boj z močnimi sovjetskimi oddelki. Posrečilo se jim je zlomiti njihov odpor ter jim prizadeti zelo hude izgube.

Od začetka operacij na vzhodnem bojišču je, kakor poročajo s pristojnega mesta, nemško letalstvo izvedlo nepretrgano vrsto obsežnih napadov na nasprotnikove vojaške in industrijske cilje: letališča, železniška križišča, skladišča goriva, tovarne vojnih potrebščin. Vse je bilo bombardirano in uničeno. Eno samo nemško letalo je predvčerajšnjim uničilo cel vlak goriva in streliva, namenjen na bojišča.

Berlin, 25. junija. s. 23. junija zjutraj je bil popolnoma uničen oddelek ruskih bojnih letal, ki je poskusil napasti vzhodno Prusijo. Nemški lovci so prestregli oddelek na meji ter so v kratkem boju zbili dvajset letal. Na nemški strani ni bilo nič izgub.

Petnajst ruskih letal je prestreglo oddelek nemških bombnikov, ki so se vračali od napada na neko rusko letališče. V kratkem boju je bilo dvanajst sovjetskih letal sestreljenih.

Včeraj zjutraj je sovjetsko letalstvo s šibkimi silami skušalo vdreti nad vzhodno Prusijo, toda nemško protiletalsko topništvo je ta poskus onemogočilo. Zaradi tega so morali sovjetski letalci odnehati ter so njihove bombe padle na odprto polje.

Le operazioni all'Est si svolgono regolarmente

Sfondamenti delle linee russe e ininterrotti attacchi aerei contro obiettivi militari dell'avversario

Berlino, 25 giugno. Il Comando Supremo delle forze armate tedesche comunica:

All'est le operazioni, condotte dalle forze armate tedesche, proseguono regolarmente con grande successo.

Berlino, 25 giugno. Forze tedesche hanno sfondato un'importante linea di fortificazione sovietica al centro del fronte orientale dopo violento combattimento.

Un sottomarino germanico ha affondato il 23 giugno dopo breve combattimento nel settore marittimo di Windau un sottomarino sovietico.

Nella parte orientale del Mar Baltico un cacciatorpediniere sovietico ha urtato contro una mina tedesca ed è affondato.

Le forze aeree germaniche hanno attaccato ripetutamente i collegamenti di retrovia dell'esercito bolscevico. Durante la giornata del 23 giugno furono disturbati con lancio ripetuto di bombe e con fuoco di mitragliatrici linee ferroviarie, stazioni, strade d'accesso, ponti e colonne in marcia. In un punto furono fatti erodere due importanti ponti che servivano alle truppe sovietiche per accedere alle loro posizioni. L'aviazione tedesca ha fatto tacere pure, col suo bombardamento, le artiglierie antiaeree avversarie.

L'aviazione sovietica ha pure tentato delle incursioni con forze debolissime, senza ottenere alcun pratico risultato.

Berlino, 25 giugno. Si apprende che durante i primi attacchi portati dalle truppe tedesche contro le linee russe, l'avversario, costretto al combattimento, ha avuto centinaia di caduti ed ha lasciato in mano dei germanici parecchie migliaia di prigionieri.

Ieri, inoltre, l'arma aerea tedesca ha distrutto durante il giorno in violenti attacchi, portati contro le formazioni nemiche, cento carri armati rossi. Il numero complessivo dei carri armati sovietici finora distrutti sul fronte orientale non è ancora esattamente conosciuto.

Unità tedesche sono riuscite, come si apprende da fonte competente, a penetrare in profondità nelle posizioni russe distruggendo ben 180 carri armati oltre i cento distrutti ieri dall'arma aerea germanica. (Radio Stefani.)

Truppe tedesche e romene si sono impegnate in combattimenti contro poderose forze sovietiche,

riuscendo a stroncare la loro resistenza ed a produrre loro gravissime perdite.

Dall'inizio delle operazioni sul fronte orientale, secondo quanto si informa questa sera da fonte competente, l'aviazione germanica ha effettuato una serie ininterrotta di attacchi in grande stile contro obiettivi militari ed industriali del nemico: aeroporti, centri ferroviari, depositi di carburante, fabbriche di materiale bellico sono stati bombardati e distrutti. Ieri un solo apparecchio germanico è riuscito ad annientare un treno carico di carburante e di munizioni, diretto al fronte.

Vojno poročilo št. 384:

Zmagovit protinapad v Vzhodni Afriki

Rim, 25. junija. Ip. Uradno vojno poročilo št. 384 pravi:

Severna Afrika: Italijanska in nemška letala so včeraj bombardirala utrbe in zbiranje oklepni sredstev v utrbi Tobruk. Po očiščenju bojišča pri Sollumu se med zaplenjenim angleškim orožjem nahaja v rokah čet osi tudi 249 tankov, od katerih je 12 v odličnem stanju.

Vzhodna Afrika: Dne 22. junija so čete posadke v Uolšefitu pod poveljstvom polkovnika Gonnelle z drznim napadom vdrele globoko v sovražne črte in prizadejale nasprotniku velike izgube in

zajele mnogo vojakov ter zaplenile topove, orožje in strelivo. Oddelki iz Amhare in s planote so se posebno odlikovali.

Tri angleška letala so včeraj izvedla nižinski polet nad Sirakuzo. Bombe so zadele bolnišnico Rdečega križa in ena ženska je bila ubita.

Vpoklic Italijanskih dijakov pod orožje

Kakor je bilo določeno, bodo dne 1. julija vpoklicani pod orožje mladi dijaki, ki so sposobni za brezposojno službo.

Omenjeni vpoklic bo izveden postopno zaradi zahtev, ki se nanašajo na vezbanje.

Vendar pa se bodo svojim okrožjem dne 1. julija predstavili:

a) vsi, ki so diplomirali, kateregakoli letnika, razen tistih, ki so bili na medicinski, kirurški, farmacevtski in živinozdravniški fakulteti;

b) vpoklicanci s letnikom 1917 in starejši, razen tistih, ki so na medicini in kirurgiji v petem ali šestem letu, tistih, ki so na farmaciji v četrtem letu in tistih, ki so na živinozdravniških šolskih zavodih v tretjem ali četrtem letniku.

Za tiste, ki bodo ostali, bo vpoklic postopno odreden in sicer po določbah, ki bodo čim prej objavljene in razglašene.

Te določbe se ne nanašajo na Ljubljansko pokrajino, kjer po Ducejevem statutu vojaška služba ni obvezna.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 25. junija. Nemško vrhovno poveljstvo poroča:

Na morjih okoli Anglije so bojna letala potopila angleško stražarsko ladjo in poškodovala hudo dve sovražni trgovski ladji.

Pri poskusu angleških letal, da bi podnevi preletela na zasedeno ozemlje, je bilo sestreljenih 22 sovražnih letal. Pri teh letalskih bojih smo izgubili štiri letala.

Daljnostrelna topniška baterija je obstreljevala sovražne ladje v rokavskem prelivu.

Ponoči je letalstvo bombardiralo pristaniške naprave ob izlivu Temze in v vzhodni Angliji. Nastali so veliki požari. Angleška bojna letala so ponoči metala na zahodno in severozahodno Nemčijo manjše število rušilnih in zažigalnih bomb, ki so ubile ali ranile nekaj civilnih oseb. Več stanovaniških hiš je bilo zadetih. Nočni lovci so sestrelili osem, mornariško topništvo pa dve bojni letali. Skupina nočnih lovcev je dosegla svojo 200. nočno zmago, skupina lovskih letal pod poveljstvom podpolkovnika Mölderja pa je dne 22. junija dosegla svojo 750. letalsko zmago.

Zagreb, 25. junija. s. Pavelič je sprejel zastopstvo hrvaške Katoliške akcije, kateremu je zagotovil, da akcija v borbi za vero in moralno ne bo ostala sama. Dalje je rekel, da je bilo v zadnjem času že mnogo storjenega in da bodo v tem smislu izdani novi, posebno strogi ukrepi, da se bo zlo zajelo že pri korenini, ker le na ta način bo mogoče dvigniti odpornost silo in čast naroda.

Deset norveških trgovskih ladij z nad 40.000 tonami so potopile nemške podmornice. Ladje so bile v službi Anglije.

Minister Pavolini se je vrnil v Rim

Rim, 25. junija. s. Včeraj ob 15.30 je iz Berlina priletel v Rim minister za ljudsko kulturo Eusebio Pavolini. Pred odhodom iz Berlina je bil sprejet pri Hitlerju in imel z njim dolg razgovor.

L'Eccellenza Pavolini tornato a Roma

Roma, 25 giugno s. Ieri alle 15.30 è giunto in volo da Berlino il Ministro della cultura popolare Eusebio Pavolini. Prima di partire da Berlino è stato ricevuto dal Hitler, con cui aveva un lungo e cordialissimo colloquio.

Trojna kazen za poslušanje tujih in nevtralnih radijskih postaj

Rim, 25. junija. s. Uradni list prinaša zakonski ukrep, po katerem se kazni, določene v členu 340 vojnega zakona za poslušanje sovražni-kovih ali nevtralnih radijskih postaj ali za razširjanje novic, sprejetih od takih postaj po radiu, zvišujejo na trojno sedanjost mero.

Le pene per l'audizione delle radiostazioni nemiche o neutrali, triplicate

Roma, 25 giugno. La Gazzetta Ufficiale pubblica il R. D. Legge col quale le pene stabilite ai sensi dell'Art. 340 della legge di guerra approvata con R. D. 9 Luglio 1938-XVI N. 1415 contro coloro che in violazione del divieto contenuto nell'Art. 8 del R. D. 16 Giugno 1940-XVIII N. 765 fanno uso degli apparecchi di radioaudizione per ascoltare le stazioni di radiodiffusione e di radiocomunicazioni nemiche o neutrali o per propagare le notizie ricevute sono triplicate. Il decreto entra in vigore da oggi.

Vesti 25. junija

Zastopnik španske vlade je izrazil včeraj častni karjem zadovoljstvo nad začetkom vojne proti Sovjetom, skupnemu sovražniku. Dejal je, da se je mnogo Špancev že oglašilo, da bi stopili v posebno protiboljševsko legijo.

Zastopnik japonske vlade je včeraj na tiskovnem sestanku v Tokiju povedal, da ne more biti govora o kakem japonskem posredovanju med Nemčijo in Sovjeti in da bo Japonska v kratkem dala posebno izjavo ter da bo ostala zvesta prevzeti obveznosti.

V prestolnici francoskega Maroka, Casablanca, je bil prijet ravnanje za marokanska vprašanja Busset, ker je deloval proti francoskim koristim za Angleže in za generala de Gaulleja.

Poveljstvo švicarske vojske je izdalo nove ukrepe za zatemanje. Vsi švicarski kraji bodo morali biti zatemanjeni od 23. zvečer do 5. zjutraj. Protiletalsko topništvo pa bo zdaj lahko brez opozorila streljalo na vsako tuje letalo.

Finska vlada je povabila poljsko poslaništvo v Helsinkiju, naj zapre urade ter neha s slehernim delovanjem.

Nemški poslanik v Sofiji je zaprosil v imenu svoje vlade bolgarsko vlado, da zastopa nemške interese v Rusiji. Bolgarski zunanji minister je takoj sporočil bolgarskemu poslaniku v Moskvi, da stori vse potrebne korake.

Amerikanska vlada je dala nalog vsem obmejnim oblastem, da ne smejo pustiti nobenega Italijana iz Združenih držav, poroča agencija Stefani.

Nemški poslanik v Tokiju Ott je bil sprejet pri zunanjem ministru in pri admiralu Suetougu, s katerim je imel daljši razgovor.

Prve strani bolgarskih listov so posvečene vojni proti Rusiji. Listi pišejo, da se je Sovjetska Rusija hotela polastiti tudi Balkana, razširiti svoje področje do Jadranskega morja ter zaslužiti tudi Bolgarijo. Bolgarija bo pretrgala diplomatske zveze s Sovjetsko Rusijo.

Japonski poslanik v Moskvi je odločil, da morajo sovjetske prestolnice takoj zapustiti žene in otroci vseh japonskih državljanov in odpotovati domov. Nemci so v Biskajskem zalivu s sestreljenega angleškega letala vrste »Sunderland« resili nekaj članov posadke in pa angleškega generala Tavernerja.

Novice s Hrvaške

Zagreb, 25. junija. s. Po ukazu ustaške policije bodo judje odslej nosili kovinske znake namesto dosedanjih dveh znakov, ki so bili narejeni iz blaga. Novi znak bo okroglasta pločevinasta ploščica v rumeni barvi, katero bodo judje nosili na levici. To tablico bodo morali imeti vsi judje, ki so starejši od 14 let.

Zagreb, 25. junija. s. Ustanovljena je bila Hrvatska družba za goriva, ki bo imela izključno pravico do izvoza in uvoza vseh vrst goriv, kakor tudi izključno pravico do prodajanja na vsem Hrvatskem. Država bo imela pri novi družbi 60% vseh delnic.

Zagreb, 25. junija. s. Japonski princ in predsednik vlade Konoje je poslal poglavitnu zahvalno brzojavko za prijateljske besede, ki so mu bile poslone ob pristopu Hrvatske k trojnemu paktu. Konoje pravi v brzojavki, da želi hrvaškemu narodu pod Paveličevim vodstvom vso srečo in pravičen delež pri novem evropskem redu.

Zagreb, 25. junija. s. Kakor menijo strokovnjaki, bo letošnja žetev na Hrvatskem v celoti pokrila potrebe prehrane vsega hrvaškega prebivalstva. Računajo, da bo žetev po kakovosti in količini dobra. Žito bodo potem pravično razdelili med vse ljudske sloje in bodo predvsem upoštevali socialno šibkejšo sloje, obenem pa poskrbeli, da se bo zadostna količina žita prihranila za bodočo setev.

Bollettino No 384:

Vittorioso contrattacco in Africa Orientale

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

Nell'Africa Settentrionale, velivoli italiani e tedeschi hanno ieri bombardato opere fortificate e un concentramento di automezzi nella piazza di Tobruk. In seguito al rastrellamento del terreno della battaglia di Sollum, i carri armati inglesi rimasti nelle mani delle truppe dell'Asse hanno raggiunto il numero di 249, di cui 12 in perfetta efficienza.

Nell'Africa Orientale l'audace puntata effet-

tuata il giorno 22 da truppe del presidio di Uolcheffit al comando del tenente colonnello Gonnelle, è penetrata profondamente nelle linee nemiche, infliggendo notevoli perdite e catturando prigionieri cannoni armi e munizioni. In tale azione si sono particolarmente distinti il gruppo bande Amhera e il gruppo bande Altipiano. Tre apparecchi britannici hanno ieri compiuto una incursione a bassa quota su Siracusa; è stato colpito l'ospedale della Croce Rossa ed una donna è rimasta uccisa. (Stefani.)

Zakon o sestavi hrvaške vlade

Vlada bo imela predsednika, podpredsednika, dvanajst ministrov, zakonodajnega komisarja in lahko neomejeno število državnih ravnateljev

Zagreb, 25. junija. s. Objavljen je bil zakon o sestavi vlade nezavisne hrvaške države. Zakon vsebuje štirindvajset členov. Najvažnejši od njih so:

1. Hrvatsko vlado sestavljajo predsednik, podpredsednik in ministri. Posebna ustanova v vladi je zakonodajni komisariat s predsednikom, ki ima stopnjo ministra.

2. Poglavniki postavljajo in odstavljajo ministre z odlokom, ki mora imeti tudi podpis predsednika vlade. Predsednik, podpredsednik in ministri morajo pred nastopom prističi poglavitniku ter podpisati izjavo o svojem imetju ter o imetju svojih rodbin, razen tega pa izjavo, v kateri se obvezujejo, da ne bodo med trajanjem svoje državne službe sprejeli nobenega plačanega posla.

3. Hrvatska vlada je sestavljena takole: predsednik, podpredsednik, zunanji minister, minister za narodno obrambo, minister za pravosodje in

verstvo, notranji minister, minister za delo, minister za promet in javna dela, minister za vzgojo, minister za javno zdravstvo, minister za kmečko gospodarstvo, minister za industrijo in trgovino, minister za gozde in rudnike, minister za korporacije, zakonodajni komisar.

4. Za važne in posebne zadeve, ki se nanašajo na narodno življenje, se lahko na poglavitnikovo zapoved ustanavljajo posebna državna ravnateljstva z ravnatelji, ki jih imenuje poglavitnik na predlog predsednika vlade. Ta državna ravnateljstva so odvisna naravnost od predsednika vlade, imajo pa svoje posebne denarne obračune.

5. Ministri, državni podtajniki ter državni ravnatelji so odgovorni poglavitniku, ki jih zaradi prestopkov proti zakonom lahko postavi pred »Stol sedmorice« v Zagrebu.

Ministre in državne podtajnike sodi »Stol sedmorice«, proti čigar razsodbam ni pritožbe.

Sovjetsko letalstvo je drago plačalo napad na nemško vzhodno ozemlje. V bitki 22. junija so Nemci sestrelili od 35 sovjetskih bombnikov 32. Nekaterim letalcem je uspelo, da so se rešili s padali, poročajo dopisniki nemških listov s fronte.

Daljši razgovor je imel italijanski poslanik Talamo v Budimpešti z ministrskim predsednikom Bardosijem.

Madžarska vlada se je odločila pretrgati diplomatske zveze s Sovjetsko Rusijo zaradi vojne med Nemčijo in Sovjeti.

Švedska vlada je na prošnjo Slovaške prevzela akrob za slovaške koristi v Rusiji.

Varnostni ukrepi švedske vlade

Stockholm, 25. junija. s. Švedska je poklicala vse svoje ladje, ki plovejo po Baltičkem morju, naj se takoj vrnejo v domače vode. Vsi člani švedske vojske garnizije in letalstva so bili poklicani v svoje garnizije.

Slovaška vojska se je pridružila Nemcem

Bratislava, 25. junija. s. Predsednik slovaške republike je izdal razglas slovaškemu narodu, v katerem sporoča, da je slovaška vojska prekoračila sovjetsko mejo, da se pridruži nemški vojski v boju zoper Rusijo.

Na prehodu iz dinarskega v lirski denarni sistem

Sličice iz tramvaja in z živilskega trga — Poštena ljubljanska dama z 2000 lirami

Ljubljana, 25. junija.

Izmenjava dinarjev v lire se mirno in brez vsakih zapletljivih razvijev vsak dan pred določeni komisijami in tudi na druge načine. Točno, da bi se tako izrazil, dne 26. t. m. o polnoči bo pri nas nehal biti dinar plačilno sredstvo in bo njegovo mesto zavlada italijanska lira.

Povsod na trgu, po prodajalnah, gostilnah, restavracijah, po delavnicah in pisarnah bodo morale biti cene označene samo v lirah.

Na živilskem trgu so se praktične branjeve in izkušene prodajalke že preskrbele s tabelami, ki določajo natančno razmerje posameznih dinarskih zneskov v lire. Branjeve imajo navedene cene še v dinarjih in lirah, nekatere pa so že označbe cen napisale le v lirah, kar je za človeka sedaj bolj praktično, da mu ni treba še enkrat preračunavati in tuhtati. Po trgovinah so se splošno že umaknile dvojezične označbe cen navedbam cen le v lirah.

Na Vodnikovem trgu, posebno pa še na prostoru za gozdne sadeže, kamor prihajajo okoličanke, one stare ženske, ki so še vedno navajene vse računati na stare avstrijske kronice, se sedaj dogajajo še dokaj komični in zanimivi prizori. So ženske, ki najprej računajo stvar v kronah, nato jih prenesejo na dinarje in naposled počasi pridejo na lire. Mnoge praktične prodajalke pa so si oskrbele za svoje potrebe lastne, svojeručno pisane preračunavalne tabele in po teh se ravnaajo ter vodijo svoje posle na trgu.

Kako je sedaj v tramvaju? V zvečeršnjim dnevem je uprava cestne železnice vpletala lire. Sprva, takole dopoldne so konduktorji še sprejemali dinarje, pozneje proti večeru že ne več. Danes pa so vsi po nalogu uprave odklanjali dinarje in zahtevali za vozne listke le lire. Tam na dolenjskem tramvaju, takoj pri Rakovniku sta se usedli v tramvaj dve kmetici, postarni ženi. S seboj sta nosili dve košari borovnic. Peljati sta se hoteli. Konduktor: »Nič več dinarčki, mamca! — Kako to da ne, saj so vendar v veljavi še do jutri?« je prva ženska pripomnila. »Ne morem in ne smem vzeti dinarjev, taka je zapoved!« Ženici sta morali zapustiti

tramvaj, ker nista imeli lir. Drugače pa je že mnogo italijanskega drobiža v prometu in tudi italijanskega kovanega denarja.

Z zamenjavo dinarjev v lire so nekateri brihtni in poslovno navdahnjeni ljudje imeli prav čudne zasluzke. Mnogi so izrabili, zlasti prve dneve, ko so se zamenjavali tisočaki, vsako situacijo in težave onih stediivih ljudi in petičnikov, ki so prihajali z dežele, da zamenjajo tisočake. Nekaterim se res ni ljubilo čakati v dolgi vrsti ure in ure. Najeli so ljudi, ki so za nje opravljali zamenjavni posel proti primerni odškodnini. Pojavil se je pred komisijami nov tip »posredovalca«, ki je za 100 ali še več dinarjev preskrbel v redu in promptno in hitro vso zamenjavo. Ti »posredovalci« so se pač znali po raznih ovinkih in hodnikih zmuzati pred komisijo, da so stvar hitreje opravili.

Kdaj je bil rekorden naval na komisije? Najhujši dan je bil pač petek, 20. t. m. Ta dan so vse tri komisije v Ljubljani poslovale ves dan do pozno v noč. Tako je n. pr. komisija pri davčni upravi za ljubljansko okolico v justični palači poslovala od 8 jutraj do 22, z malimi odmori opoldne in zvečer, da je mogla zavžiti kosilo in večerjo. Tam so baje, kakor zatrjujejo poučeni denarniki, ta dan zamenjali kar 15 milijon dinarjev.

Se so pošteni ljudje! Cast Ljubljancem in Ljubljankam! V petek, kakor smo že omenili, je bil ogromen naval občinstva na komisije. Res je funkcia blaginjaka, ki izplačuje za dinarje lire, zelo odgovorna in naporna. V petek je neki blaginjak, ki je drugače star in izvežban strokovnjak, po napornem delu imel smolo, da se je vstrel in da je neki stranki izplačal za dinarske tisočake kar 2000 lir več. Drugi dan je skušal uvesti poizvedbe in skušal doznati, kje naj bi se bila izvršila pomota. Kar je pristopila k blaginji starejša ljubljanska dama in nagovorila komisijo, da prinese nazaj 2000 lir, ki jih je prejšnji dan prejela preveč za zamenjane tisočake. Vsak si lahko predstavlja, kako je bil odgovorni blaginjak srčno vesel in hvaležen pošteni ljubljanki. Priznal je odkrito: Cast Ljubljancem in Ljubljankam. So pošteni ljudje!

Zaradi konjske tatvine obsojen cigan

Novo mesto, 24. junija.

Na Dolenjskem živi mnogo cigánov, med katerimi sta najbolj znani družini Brajdičev in Hudorovičev. Ti ciganski družini povzročata Dolenjskem mnogo neprilic, sodiščem pa s svojimi tatvinami, med katerimi so zlasti številne konjske tatvine, obilo posla. Tako je bila danes pred malim senatom novomeškega okrožnega sodišča razprava proti 22letnemu Juriju Brajdiču, ki ga je državni pravnik obtožil konjske tatvine. K razpravi so cigana pripeljali iz tukajšnjih preiskovalnih zaporov, v katere so ga morali vtakniti, ker bi sicer izginil in bi bilo vprašanje kdaj bi ga mogla oblast zopet dobiti v roke in mu odmeriti zasluženo kazen. Razpravo je vodil predsednik kazenskega senata v. g. Čerček. Obtožbo pa je zastopal državni tožilec v. g. J. Prijatelj.

Obtožnica je očitala Brajdiču, da je dne 2. maja letošnjega leta v družbi s ciganom Jurijem Hudorovičem v večernih urah posestniku Antonu Ceglarju v Osredku ukradel dva konja, ki sta bila vredna 8000 dinarjev. Posestnik je slutil, da je tatvino izvršil kak cigan in se zato takoj podal na pot, da pregleda ciganska naselja. Na tej poti je 4. maja na Malem Lipoglavu srečal Brajdiča, ki je s seboj vodil neznanega konja. Ciglar je mlademu ciganu pričel izpraševati vest. Povedal mu je, da je konja zamenjal za svojega konja, ki ga je dobil podarjenega od Jurija Hudoroviča, pri nekem posestniku v Sadnji vasi pri Ljubljani. Ceglar je s cigantom takoj odšel tja in pri posestniku Fr. Klemenčiču res našel konja, ki ga je spoznal za svojega. O drugem konju je Brajdič trdil, da ga je odpeljal njegov ciganski tovariš, ki ga doslej s konjem vred niso mogli iztakniti.

Brajdič je orožnikom, ki so ga takoj zaslišali, priznal, da sta skupaj s Hudorovičem konja ukradla, na sodišču pa se je zagovarjal, da mu je Hudorovič konja podaril in da pri konjski tatvini ni niti sodeloval, niti ni vedel, da sta bila konja ukradena. Senat ga je po kratkem posvetovanju obsozil zaradi naklepnega sodelovanja pri tatvini na 5 mesecev strogega zapora. V to kazen se mu všteje tudi preiskovalni zapor. Posestnika Ceglarja, ki je kot slabo zameno za svojega drugega konja dobil nekega ciganskega konja, je senat napotil na pot civilne pravde. Cigan je bil s sodbo vidno zadovoljen in jo je brez oklevanja sprejel.

V Godešičah se je pripetila huda nesreča. 11letni Antoniji Hafnerjevi se je vnela obleka. Zaradi hudih opeklin je revica umrla.

Kakor je odločil hrvaški prosvetni minister dr. Mile Budak, bodo na Hrvaškem zaprli vse srbske in češke osnovne šole in zabavišča.

80 pevcev iz Maribora, Ptuja in Celja je priredilo več pevskih koncertov v Monakovem.

V treh vrstah...

1.70 lire stane v Trstu liter mleka. Ta cena pa velja le za mleko, ki ima 3% mlečne maščobe. 200.00 met. stotov sladkorja bo Italija dobavila Romuniji, kajti do nove letine je zmanjkalo Romunom sladkorja.

Hrvaška in Nemčija se bosta sestali na teniškem dvoboju, ki bo odigran na Dunaju od 27. do 29. t. m. Za Hrvate bodo nastopili Punčec, Mitič, Pallada in Branovič, za Nemce pa Henkel, Koch, Gies, Buchholz in Gulez.

Avto se je prevrnil. Alojzij Zurn, doma iz okolice pri Mokronogu, se je vozil proti domu. Avto se je na nekem ovinku prevrnil in je dobil Zurn hude poškodbe.

Zaradi večkrat naraščajoče Save, je le-ta iztrgala precej zemlje ob bregovih pri Tomačevem. Reka je naredila ob bregovih velike pečine.

Waterpolisti Nemčije in Madžarske se bodo srečali 19. in 20. julija v Monakovem.

Občina Štrigova in Razkrižje sta bili te dni priključeni Madžarski.

Na Stajerskem divja tako imenovana svinjska kuga, ki je zajela že precej okrajev. Izšle so odredbe o brezplačnih živinozdravniških pregledih ter zdravljenju svinj.

Samo še danes lahko plačujete svoje račune v gostinskih podjetjih z dinarji. V četrtak se namreč konča zamenjavanje dinarske valute v lire. Vse cene v gostinskih podjetjih so namreč že označene izključno v lirah.

Cebula na ljubljanskem trgu se je pocenila. Doslej je bila po 16 din, sedaj pa je po 12 din. Na trgu so bile tudi prve breskve. Stanejo pa 48 din za kilogram. Tudi prve kumare so prišle že na trg. Stanejo 30 din za kilogram.

Med Kostanjevico in Novim mestom je vzpostavljena avtobusna zveza. Avtobus vozi dvakrat dnevno, pa tudi ob nedeljah in praznikih.

Na novomeškem stadionu so izkopali nekaj starinskih posod, katere bodo poslali v ljubljanski muzej, kjer jih bodo obnovili.

Italijansko ministrstvo za gozdove in kmetijstvo je izdalo prepoved, da se jaja odslej ne smejo uporabljati za izdelavo sladoleda in drugih luksuznih slaščic.

Strelna je zanetila požar na kozolcu posestnika Jožeta Muhliča iz Cernašnje in ga povsem uničila. Zgorelo je mnogo krme. Tudi sosedna poslopja so bila v nevarnosti, toda razširjenje požarja so ga silile preprečiti.

Igralec SK Ljubljane, Ceglar in Erber, ki sta bila te dni na preizkušnji pri tržaški Triestini, sta preizkušnjo dobro prestala, če pa bosta pri klubu ostala, še ni določeno.

Batova tovarna v Vukovarju dela, toda samo pet dni tedensko. Ima pa tovarna velike težave s surovinami, kajti skoraj vse surovine mora dobiti iz inozemstva.

Ali more alkohol obvarovati človeka pred obolenji?

Zdravniška veda dokazuje, da pivci hitreje obole kakor abstinentije

Ze od nekdanj je med ljudstvom vkoreninjena vera, da se z alkoholnimi pijačami moremo obvarovati raznih okuženj ter da se že nastala okuženja pod vplivom alkohola hitreje in lažje dajo ozdraviti, kakor pa če alkohola ne uživamo. Mnogi ljudje si kaj enostavno predstavljajo delovanje alkohola pri okuženjih. Mislijo namreč, da alkohol kužne klice kratkoma uniči ali pa jih vsaj toliko oslabi, da nam ne morejo več škodovati.

Kaj pa pravi k temu naziranju veda? Za razjasnitev tega vprašanja je treba najprej vzeti v roke statistike. S pomočjo statistik je namreč mogoče ugotoviti potek okuženja pri raznih skupinah bolnikov. Tako so na primer opazovali na neki veliki bolnišnici v Chicagu pri 340 primerih pljučnega vnetja, da je znašala umrljivost hudih pivcev zaradi te bolezni 50%, pri zmernih pivcih 34%, pri tistih pa, ki ne pijejo nobene alkoholne pijače, pa samo še 22%. Enako nam poroča sam Robert Koch, da so leta 1884 oboleli na koleri, ki je nastopila takrat kot epidemija, ravno tisti, ki so bili hudi pivci. Pri neki prejšnji epidemiji kolere je umrlo od abstinentov samo 19.2%, dočim je znašala umrljivost pri drugih, ki se niso bali alkohola, nad 90%. Pri takih številkih, ki bi jih lahko navedli še cele vrste, se pa že moramo resno zavedati škodljivosti alkohola, posebno še, če je okužitev tukaj.

Učenci ki so se pri reševanju teh vprašanj zaleteli tudi k živalskim poizkusom. Robert Koch je pri poizkusih pri kuncih ugotovil, da so alkoholi-

zirani kunci prej poginili kakor pa drugi, ki niso bili. Isti uspeh je bil pri morskih prašičkih. Ugotovili so, da je od okuženih prašičkih poginilo 55% takšnih, ki so bili alkoholizirani, in le 35% drugih, ki niso bili podvrženi alkoholu.

Učinek alkohola pri okuženju je znanstvenega stališča torej jasno dognan. Dognan je tako pri ljudeh, kakor pri živalih. Zakaj pa so alkoholizirani bolniki mnogo manj odporni proti bolezenskim klicem? Neki ameriški učenjak je opozoril na dejstvo, da se pod vplivom alkohola zelo zmanjšajo obrambne sile človeškega organizma. Tudi mikroskop je pokazal, da se je na kraju okužbe pri živalih, ki niso dobile alkohola, tvoril kot normalna in zdrava reakcija organizma gost nasip novih belih krvnih teles, dočim pri alkoholiziranih živalih ta reakcija ni nastopila ali pa vsaj zelo nepopolno. Tudi so se v celicah alkoholiziranih živali pojavile bakterije v velikem številu, nikakor pa ne v nasprotnih primerih.

Iz vsega navedenega, čeprav samo statistično dokazanega, vidimo, da se obrambni ustroj okuženega organizma s pitjem alkohola ne okrepi, kot marsikdo misli ampak ravno obratno, poslabša.

Iz vsega navedenega je treba povzeti nauk, da se pri nevarnosti okužitve in seveda tudi že pri sami okužitvi ne sme uživati alkoholnih pijač. To naj si zapomnijo posebno tisti ljudje, ki kaj radi primejo pri pojavu bolezni za čiščo žganja, da si sami pomagajo ozdraviti in bolezen že v »kajl zatrac. Njihovo mnenje je zmotno, kajti nemalokrat je taka čašica bila za obolelega usodna.

Berlinski list o izjavi državnega podtajnika Sumnerja Wellesa

Berlin, 25. junija. s. Izjave, ki jih je podal podtajnik v ameriskem zunanjem ministrstvu Sumner Welles, niso v Berlinu vzbudile nobenega posebnega zanimanja. Casopisi se omejujejo na nekatere porogljive pripombe k dejstvu, da je ameriški državni podtajnik smatral za potrebno, da v bistvu ponovi Churchillovo ugotovitev, da so se demokracije sedaj znašle na skupni liniji s Sovjetsko Rusijo. »Börsen Zeitung« pravi, da bi se iz njegovih izjav dalo sklepati, da je Nemčija in ne Sovjetska Rusija tista, ki hoče zagospodariti vsemu svetu, in da je bila Nemčija tista, ki je zasledila britanske države, del Finske in Besarabije in je hotela stegniti svoje grabežljive roke tudi na Dardanele in na Bolgarijo. Ne Moskva, temveč Nemčija naj bi bila tista, ki je ljudstvo pahnila v suženjstvo in narode tlačila s surovostjo, ki nima primere. Po ameriških navedbah Rusija ni prekršila določil nemško-sovjetske pogodbe, niti ne bi bila Rusija tista, ki je vihtela svoje kopje proti Nemčiji in izizzvala v boj. Toda Nemčija je nekaj časa vse to trpela, končno pa je morala zaradi svoje evropske vloge narediti temu početju konec in odločno poseči v stvar. Le v zlobnosti in nespameti, kakršno goji njegova klika, je mogel Sumner Welles izjaviti, da za voditelje Nemčije vse pogodbe niso nič drugega kakor sredstva za prevvaro in v temo zaviti predznak za sovražne napake. Sedanja nemška vlada, vpjeje Sumner Welles, ne pozna besede čast. Z ljudmi njegove vrste — zaključuje berlinski list — se ne izplača razpravljati o pojmu časti.

Anglija se druži s Sovjetsko Rusijo

Rim, 25. junija. s. Debata, ki se je v angleškem spodnjem domu razvila o spopadu Osi s Sovjetsko Rusijo, dokazuje vse licemerstvo angleškega političnega življenja. Vsi krogi zbornice, od skrajnih konservativcev pa do najbolj gorečih pravovernikov, vidijo v Rusiji nenadejanega zaveznika Anglije, našli pa so se tudi ljudje, ki so opozorili vlado, naj sklene zvezo s Sovjetsko Rusijo. Bivši vojni minister Hore Belisha, ki je bil vedno črnogled glede vojaških sposobnosti Rusije, je izjavil, da »pomeni Rusija sedaj za Anglijo čas oddiha, s katerim se morajo Angleži okori-

stiti«. Enako koristolovsko nastrojen je bil tudi govornik liberalne stranke Harris, ki je rekel, »da pomeni vojna med Nemčijo in Rusijo izrabo zaloga nemškega streliva«. Zunanji minister Eden je vse to v celoti povzel in izjavil, da je vlada Velike Britanije prišla do mnenja, da je treba sodelovati s Sovjetsko Rusijo vojaško in gospodarsko. Pritavil je, da mora obveljati načelo, da bodi medsebojna pomoč enaka, kakor se je izjavila tudi vlada Sovjetske Rusije.

Vojna na evropskem vzhodu daje Združenim državam nove razloge, da ostanejo izven viharja, čeprav si ameriški komunisti in njihove organizacije prizadevajo, da bi Združene države spravili ob bok »velikih demokracij«, ki jih tvoriata angleški imperij ter Stalinova diktatura, je izjavil ameriški senator Norman Thomas.

Trojica Churchill-Stalin-Roosevelt kaže, da se sovražniki človeštva družijo v zadnjem, obupnem poskusu za odpor. Poskus pa ne bo rešil ne kapitalizma ne komunizma, kakaj zveze, ki so preveč proti naravi, so jalove ali pa rodijo pošasti, ki ne ostanejo pri življenju, piše Mario Appellius v »Popolo d'Italia«.

Španska vlada je pod vodstvom generala Franca imela dve dolgi seji, na katerih so bili sprejeti važni sklepi.

Švicarska vlada je kupila nov velik parnik, ki bo vozil blago iz Lizbone v Genovo. Razen tega bo skušala švicarska vlada konec meseca urediti redno zvezo s tovornimi avtomobili od švicarske meje do Lizbone. S temi ukrepi si skuša Švica zagotoviti dovoz najpotrebnejšega čezmorskega blaga.

Ker po zadnji seji japonske vlade ni bilo izdano nobeno poročilo, vidi japonski tisk v tem dokaz, da namerava Japonska vsaj v začetku razvoj položaja le opazovati.

Občini Štrigova in Razkrižje pod Madžarsko

Občini Štrigova in Razkrižje sta v zadnjih treh dneh prejšnjega tedna prišli pod madžarsko oblast. Omenjeni dve občini sta spadali že pred letom 1918 pod Madžarsko.

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo, da je po dolgem in težkem trpljenju, previden s tolažili svete vere, umrl

JERNEJ CUNTA

posestnik in župan občine Hotedršica

v ponedeljek, 23. junija ob 10 zvečer v Leonišču v Ljubljani.

Njegovo truplo bo prepeljano na njegov dom, kjer bo pogreb v četrtak, 26. junija ob 10 dopoldne na farno pokopališče.

Hotedršica, dne 24. junija 1941.

Marjanca Cunta roj. Turk, žena; Marija por. Kogovšek in Ivana por. Leskovec, sestri; Alojzij Leskovec, nečak.

Edgar Wallace:

Na sever, potepuh!

»Vila v Cannesu... kako krasna misel! Vidim te, kako se tam staraš, tvoja zunanost postaja napačnost svetniška. Včasih nekoliko igraš, a ne za dobiček, le v zabavo. Alanu bo mogoče nekoliko dolgčas. Toda saj on lahko potuje... Kaj bi prav za prav v Ameriki odgovarjalo angleškemu Aylesburyju?«

Lady Georgina ga ni takoj razumela.

»Aylesbury? Ali misliš veliki lovski revir?« On pa se je zopet nasmešnil.

»Ne, ne mislim na lovec. Mislim na tiste, ki so ujeti. Ali si že pozabila, da je v Aylesburyju kaznilnica — za ženske? Ali nisi nikoli pomislila na to, da bi tudi ta kraj bil prijeten, čeprav ne tako, kakor francoska Riviera. Bil sem nekoč tam... dolga vrsta žensk, oblečenih v sive obleke, hodile so v krogu in gledale v tla. Žive pokopane!«

Lady Georgina se ni prestrašila. Dvignila je glavo, ga pozorno pogledala.

»Ali je to groznica?«

»Nikakor ne. Spomnil sem te le na neko možnost. Ničesar se ne vem, ker se še nisem odločil. Občudujem tvoj pogum, Georgina. Še neko ozko rešino pot imaš pred seboj — v Newyorcu — v pristanišču, kjer čaka parnik na pravilne in nepravilne. Odračunaj svoje nepoštenne dolge, v ostalem pa zaupaj moji velikodušnosti.

Ona pa se je samozavestno napotila k vratom.

»Lahko noč,« je dejala.

»Lahko noč. Ali te smem prositi, da odiš, češ lahko mogoče tiho skozi vežo, ker je dr. Evington zelo bolan.«

Georgina je obstala in se okrenila.

»Evington... dr. Evington? Kaj naj to pomeni?«

»Zelo je bolan,« je zamrmral Robin.

Ona pa je zmedeno gledala po sobi in namršila obrvi.

»Tukaj?«

»Pravkar se je vrnil iz pekla,« je dejal Robin. »Trideset let pekla, ali celo štirideset, če se ne motim. Predstavlja si to, Georgina! Več kot trideset let se je potepal okoli. Koliko je preстал v tem času! Nevarne vožnje na strehi vlakov, smrt in blaznost, tepen, zaprt, zaničevan; prosjačel je od hiše do hiše... in vse to le zato, ker je neka lahkomišelna gospodična hotela doživeti senzacijo, da se je poigrala z ubogim profesorjem anatomije.«

Strgal ji je krinko z obraza. Georgina se ni mogla več obvladati; vsa skrušena in stara je stala pred njim.

»Lazeš, Robin! Gotovo si neke slišal to neumno zgodbo...«

»Ali nisi bila nikoli v tej hiši?«

Na njenem obrazu je čital priznanje.

»Ali je ne spoznaš ve?«

»Enkrat... samo enkrat,« je zajecjala. Bila je že napol uverjena.

»Gospa, ki ti je odprla vrata, je njegova hčerka, kateri si tudi uničila življenje. Njena mati pa je umrla pred nekaj leti.«

»Kje je?« Hočem ga videti!«

Robin je bil presenečen.

»Saj je to vendar nemogoče!«

»Na vsak način ga hočem videti!«

Planila je k vratom in jih mukoma odprla. V sobi, na nasprotni strani veže, je zagledala luč; toda preden je dospela do nje, ji je stopila miss Ellen naproti.

»Ali ste vi hčerka dr. Marka Evingtona?«

Miss Ellen je prikimala.

»Jaz sem Georgina Loamer... lady Georgina.«

Miss Ellen je iztegnila roko proti steni, da ne bi padla. Ob slabotni svetlobi petrolejke, je Robin opazil, kako je prebledela. Oktobar je stopila za njim v vežo.

»Rada bi videla vašega očeta... Ali je res, da je tukaj?«

»Da, res je.«

Njene besede je bilo komaj slišati.

»Ali me hočete peljati k njemu?«

Miss Ellen je vdano sklonila glavo in jo odvedla po stopnicah.

»Zakaj ga hoče videti?« je zašepetala Oktobar.

»Ne vem... Mislim pa, da je bolje, da grem tudi jaz gor.«

Stekel je po stopnicah in dospel do bolniške sobe prav v trenutku, ko je lady Georgina vstopila. Vrata so ostala odprta. Starček je ležal vznak in začudeno gledal obiskovalce.

Miss Ellen je vsa trepetajoča stala ob vnožju postelje s sklenjenimi rokami. Bila je prava podoba potrepeljivosti, vdanosti in golega fatalizma. Stara služkinja je sedela v kotu in z nevoljo gledala neznanke.

»Saj to je vendar Julija!«

Lady Georgina se je vsedla na posteljo in vzela bolnikovo roko med svoje. V njenih očeh

je bil izraz, kakršnega Robin še nikoli ni videl v njih.

»Marky!«

Njen glas je bil na pol zaduščen od solz.

Robin je tiho zaklel... Saj to so bile le sanje!

»Julija! Stari dolgin se je vedno smejal mojim prikaznim, a ti si vendar tukaj, ljubljena! Vedel sem, da boš prišla... odpravila se bova proti zahodu... ušla bova tovorni vlak v smeri proti Chicagu. Nato brzovlak. Na strehi se bova skrila. Poznam zelo primeren kraj, kjer bova izstopila... skoraj v vsaki ulici je mestna kuhinja... vroča kava in vse, kar si poželiš...«

Zaprli je oči in zdelo se je, da je zaspal. Čez nekaj časa se je znova ogasil.

»To, gospodje, je izreden primer... opazili ste, da je pacient...«

Zopet se je njegov glas izgubil. Čez nekaj časa pa je začel spet govoriti o Juliji in o onem »prekletem lumpu«, ki ga je vrzel z vlaka.

Georgina ni spregovorila nobene besede. Še vedno je držala njegovo roko v svojih in mu nepremično zrla v obraz.

Robin je razmišljal, kaj je nekje ležalo med obema. A tega nikoli ni izvedel. Neki je v preteklosti teh dveh ljudi je bila romantika... nenavadne vezi, katerih njegov razum ni mogel spoznati. Nemogoče je prodrati v človeško dušo do dna. Kar leži v globini srca je nemogoče proučiti in presojati.

»Vesel sem, da te zopet vidim! Zelo vesel sem, da te vidim!«

Bolnikov glas je bil zelo razločen.

Dalje.

Boj se nečistega sadja in zelenjave!

Ljubljana, 25. junija.

Glavni vir vitaminov, to je tistih dodatnih snovi, ki jih poleg običajne hrane tako nujno rabi človeško telo, zlasti v času rasti za uspevanje in pravičen razvoj, je zelenjava ter sadje. Zato ni moč dovolj priporočiti vsakodnevne uživanja teh hranil, zlasti surovega neolupljenega sadja. Zato tudi ne bo odveč, če se malo pogovorimo o važnosti čistočnega sadja.

Oglejmo si samo, kako nam trgovec dobavlja sadje. Izbrano in zato drago sadje ima spravljeno v zabojih za izloženimi okni in tako zaščiteno — čeprav ne vedno pred muhami — pa vsaj pred cestnim prahom in kar je še bolj važno, pred otipavanjem čisto bolnih ljudi, ki kašljajo in pljujejo okrog sebe. Pocieni sadje, ki ga lahko kupi skoraj vsak, pa prodajajo ljudje mnogokrat na javnih trgih in cestah na način, ki ne odgovarja niti najpreprostejši čistoči. Človeku se kar slane cede, ko vidi na trgu cele skladovalnice lepega sadja. Premnogi ga kupijo brez premisleka, ga pojedjo še preden pride do čiste vode, kjer bi ga morali oprati. Pa si oglejmo sadje malo bližje: vlažno lepljiva površina jagod ali češenj je navadno pokrita z debelo skorjo umazanije, ki vsebuje ogromno klic, tudi mnogo kužnih, ki povzročajo težke črevesne bolezni: tifus in grižo.

Kako pridejo bakterije na sadje? Še sam zrak ima v sebi neštete bolezenske klice, posedne v gosto naseljenih mestih. Velik mestni promet, mimo-hiteči ljudje, ki kašljajo in pljujejo po tleh, avtomobili, kolesarji, vozovi in cestni pometaji pa dvigajo s prahom vred nešteto klic, ki najdemo ravno na razstavljenem sadju primeren kraj za svoj obstanek in razmnoževanje. Tam je zanje dovolj vlažno, prijetno toplo in hrane tudi na pretek. Po večini sicer te klice niso življenju nevarne, toda lahko včasih postanejo. V nekaterih primerih se izkažejo te klice kot prav nevarne kužne klice, ki lahko povzročajo zelo trdovratne in nevarne bolezni, kot je n. pr. vnetje sečnega mehurja, trebušne mrene in zlasti pri otrocih črevesne katarje, ki so podobni lahki griži, in se pojavljajo predvsem v jeseni, ko pobirajo otroci zrelo sadje z umazanih tal v bližini gnojšč in stranišč. S pozicijami v posebnih laboratorijih so ugotovili, da ostanejo tifusne in druge klice na sadju tako dolgo žive in strupene, dokler je sadje še kolikor toliko užito in da poginejo šele potem, ko je že povsem zgnilo in so se na njem razmnožile v ogromnem številu gnilobne klice.

Iz navedenega sledi dvoje: uživanje surovega neolupljenega sadja moramo zelo priporočati, je pa lahko silno nevarno! Vedeti moramo zaradi tega, kako se bolezni umazanim. Najbolj preprosto bi bilo, če bi mogli sadje obvarovati pred okuženjem. In vendar je to najtežje ter ne bo izvedljivo vse dotlej, dokler bodo kupci in prodajalci neovirano z rokami otipavali sadje, brezobzirno kašljali in kihali vanj ter pljuvali vse naokrog, in dokler bo sadje na javnih prostorih brez zaščite izpostavljeno prahu in bakterijam. Edini izhod iz teh nepravil je, da temeljito očistimo sadje, preden ga uživamo. Zadoštno je, če sadje dobro operemo v res čisti tekoči vodi. Večje sadeže pa operemo vsakega zase. S tem odpravimo klice s sadežev. Če že moramo uživati verjetno okuženo sadje, je najboljša, da ga razkužimo z vlaganjem v raztopino klorovega apna za 20 minut. Tako razkuženo sadje je čisto nesškodljivo.

Če pomislimo, kakšne množice surovega in neopranega sadja pojedjo ljudje, si približno tudi lahko predstavljamo ogromno množice bakterij, ki pridejo na ta način v človeško telo. Sedaj, ko se bo začelo

sadje, domače in južno, prodajati v naših krajih in uporabljati, moramo storiti vse, da preprečimo okužitev. Predvsem bi se dalo mnogo storiti proti tistim nevarnim bakterijam, ki prihajajo iz ust pri kašljanju, iz nosa pri kihanju in iz rok pri izbiranju ter otipavanju sadja. Kupcem bi bilo moralo biti pod takojšnjo kaznijo strogo prepovedano prijetati sadje v prodajalnicah in na stojnicah, prodajalci pa bi ga ne smeli prijetati z rokami, saj bi mogli preproste lesene klešče (kakor služijo za dvigavanje kumaric iz steklenic) zlahka nadomestiti prste pri prijetanju večjih sadežev, pri manjših sadežih (n. pr. češnjah in jagodah) pa bi mogla opraviti isto delo kot roka mala lesena ali kovinska lopatica. Končno je treba poudariti, da lahko kupec sam prisili prodajalca k upoštevanju čistoče in sicer mnogo hitreje kot najboljši zakon s tem, če umazane sadje enostavno ne kupuje, kar bo pač najbolj uspešna kazen za nečistega prodajalca.

Zapomnimo si naslednje: tudi na videz povsem čisto sadje ima lahko na sebi ogromne množice bakterij in more biti okuženo s povzročitelji težkih črevesnih bolezni. Prav gotovo je šlo sadje skozi več rok in kdo bi vedel, ali so bile te roke zdravih in čistih ljudi? Če bomo torej brez izjeme temeljito očistili vsako sadje pred uživanjem, nam bo to zagotovilo, da smo odstranili večino bakterij in s tem že precej storili proti okuženju.

Nestalno vreme

Ljubljana, 25. junija.

Vreme je od dneva do dne bolj muhasto. Povečini je jutraj megla, ki se pa kmalu dopoldne dvigne. Potem sonce močno pripeka in postane soparno tako, da bi se človek skoro skuhal. Popoldne pa se privlečejo od te ali druge strani temni oblaki, zastrejo nebo in že imamo dež s spremljavo gromov. In tako je skoro vsak dan. Človek, ki ima po mestu opravka in mora biti na cesti, mora imeti vedno dežnik s seboj, pa čeprav sije najlepše sonce. In tako vreme je bilo tudi včeraj. Zjutraj kakor opisano, popoldne vroče, pozneje temni oblaki, ki so se pripodili od severa, kar je malo čudno, ko smo pa navajeni, da pridejo deževni oblaki po navadi od juga, nekaj dežja in spet lepo. Hudo pa je moralo deževati v kamniškem okraju. Planin sploh ni bilo moči videti, ker so bile zavite v težke temne oblake. Težki oblaki so se vlekli nato ob planinah proti zagorskim hribom. Tudi nad temi hribi so se odprle nebeške zapornice. Moče je bilo torej tamkaj več kot dovolj. Danes smo se prebudili v meglenem jutru.

Obnovljena dela pri šempetrski zapornici

Ljubljana, 25. junija.

Z deli pri zatvornici so spet začeli. Ljubljana je upadla in tako so dela spet omogočena. Polovica Ljubljance pri Šempetru je skoro suha, ostanek vode pa črpajo s črpalkami. Odkopano ilovico odvažajo s samokolnicami na sredino Ljubljane in jo nalagajo na velike kope, ki naj bi onemoglo, da bi voda prišla v nižje ležeče predele, kjer delajo in kopljejo globoke jame za cementne temelje. Srednji železobetonski nosilec zapornice je že trdno usidran. Delavci pridno delajo, ker stalnega lepega vremena ni in ni. Upamo pa, da bo imelo podjetje pri delih več sreče kot doslej, ko je moralo z deli nekajkrat prenehati in je voda vse, kar so naredili, spet podrla, da so morali vse skupaj začeti spet znova. Ko bo zapornica dograjena, bodo lahko vodno stanje Ljubljane vedno uravnavali kakor bo potrebno in kakor bodo to zahtevale zdravstvene prilike in potrebe Barja. Ljubljana bo s tem postala globlja in mesto bo precej pridobilo na lepoti, ko tuji ne bodo mogli gledati dna reke, v katerem se nabira najrazličnejša ropotija, katero ljudje odmetavajo v rečno strugo.

Pri današnji osmrtnici Marija Zupančič roj. Šeme, se je vrnila pomota. Pravilno se mora glasiti: žena čevljarskega mojstra, ne pilarskega.

SARTORIA MILITARE

CONFEZIONI ACCURATE

MAGAZZINI „LA DIVISA FASCISTA“

— VENEZIA — S. LUCA 4584 A

Z Goriške in Krasa

V gradič pri Riženberku je v ponedeljek proti večeru udarila strela. Ogenj se je hitro razvel in zajel tudi nekaj zraven stoečih gospodarskih poslopij, med njimi kozolec, v katerem je bilo polno sena. Na pomoč so takoj prihiteli goriški gasilci, ki so ogenj omejili, preden je zajel vso okolico gradu. Največ škoda je v gospodarskih poslopijih, ker je zgorela skoraj vsa živinska krma. Grad je last barona Leveltowa.

Trije mladeniči so utonili zraven Vidma. V nedeljo so se mudili v Vidmu trije mladeniči, ki niso bili domačini. Velika vročina jih je premamila, da so se šli kopat v bližnji bajer, v katerem se sicer ljudje ponavadi ne kopljejo. Proti večeru so popotniki našli trupla vseh treh mladeničev in zato nihče ne ve, kako se je nesreča pripetila. Menijo pa, da je enega od trojice zadela v vodi kap, nakar sta mu druga dva priskočila na pomoč. Ker pa je dno bajerja blatno, sta reševalca verjetno pregloboko zagazila vanj in tako našla smrt navzlic obupni borbi za življenje. Istega dne je voda zahtevala še četrto smrtno žrtev. Utonil je 12-letni deček, ki se je spustil v sredo rečnega toka, pa ga je valovje pograbilo in odiralo s seboj. — Pred železniko postaja v Vidmu pa je vlak povzročil neko 10 letno deklico, ki je prečkala progo. Deklič je bil na mestu mrtev.

Novice iz Države

Hrvaška gospodarska delegacija se že od ponedeljka nahaja v Rimu. Vodi jo podtajnik v hrvaškem gospodarskem ministrstvu dr. Košak. Hrvaška delegacija tvori del stalne mešane hrvaško-italijanske gospodarske komisije. O gospodarskih odnosih med obema prijateljskima državama bodo govorili tri dni. Hrvaške goste so ob prihodu v prestolnico Italije sprejeli zastopniki zunanega in finančnega ministristva.

Albanija proizvaja mnogo olja. Že l. 1939. ko je Italija zasedla Albanijo, je bilo v Albaniji toliko letnega pridelka olja, da je pokril vso domačo porabo. Takoj po prihodu Italijanov pa se je proizvodnja povečala in je znašala lani skoro 300.000 stotov. Ta količina pa je bila že precej večja kakor pa letna domača potrebnja in so zato oljno olje izvažali v Italijo skozi pristanišče Porto Edda. Večinoma je to olje šlo v čistilnice v Bariju.

Lahkoatletski nastop

Lahkoatletji so se, kakor kaže, prebudili. Saj razen nekaj nastopov letos še niso kaj velikorati prišli na tekašice in pokazali svoje zmoglosti, pokazali ali jim je zimski odmor škodoval ali pa so ga dobro izrabili.

V soboto popoldne in nedeljo dopoldne se bodo torej zbrali najboljši slovenski atleti, da se pomerijo med seboj. Spoprijeli se bodo na lahkoatletskem nastopu, ki ga bo priredil ZSK Hermes na telovadišču v Tivoliju in za katerega so pripravili že v polnem teku. Prireditelji so namreč sklenili, da bodo priredili vzorno organiziran nastop, kot ga v Ljubljani še ni bilo, samo da dvignejo pri nas zanimanje za lahko atletiko, ki se po pravici imenuje »kraljica športa«.

Na mitingu bo zato predvsem poskrbljeno, da bodo prišli na svoj račun posebno gledalci. Da bodo mogli sproti in vedno na istem mestu zasledovati tekmovalce, bo skrbel napovedovalec, ki bo stalno seznanjal občinstvo z doseženimi rezultati. Razen tega pa bodo nameščene še mnoge druge tehnične naprave, ki jih doslej v Ljubljani še nismo videli na športnih prireditvah, ali pa v zelo skromni meri, s pomočjo katerih bo gledalcem še bolj omogočen pregled tekmovalca.

Lahko pa ste tudi prepričani, da ne bo na višku samo organizacija, ampak tudi samo tekmovalstvo, za katerega so se prijavili že mnogi najboljši slovenski atleti. Na start bodo prišli tudi večkratni balkanski prvaki in rekorderji. Ker bo vstopnina propagandno nizka (2 lire za odrasle in 1 lira za otroke) upamo, da boste gotovo prišli in si ogledali naše najboljše atletske moči. Na svidenje torej na telovadišču v Tivoliju!

Koledar

Danes, sredo, 25. junija: Viljem, opat.

Četrtek, 26. junija: Evh. Sree Jez.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murmayer R., Sv. Petra c. 78.

27. t. m., v petek, ob 21. uri bo v franciskanski dvorani Literarni večer mladih. Svoja dela bodo brali: Emil Freligh, Ivan Ribič, Zdravko Ocvirk in Damjan Vahen. Pesmi umrlega Jože Seliga bo bral član Narodnega gledališča v Ljubljani, delo Rudolfa Kresala pa bo bral Vavrac Deržaj. Dobiček od prodanih programov je namenjen za sirote umrlega Jože Seliga.

Izbor orgelskih skladb bomo slišali na skupni produkciji Glasbene akademije in Srednje glasbene šole dne 25. junija ob 19 v Hubadovi dvorani Glasbene Matice. Gojenci ter slušatelji Heybal, Ogrinova, Zapletal, Rupnik, Adamič, Mele in Capuder iz šol profesorjev Premrla ter Rancigaja bodo izvajali vrsto znamenitih skladb skladatelja Bacha, Chiese, Pluma, Frescobaldija, Dentelle, Regerja, Bossija, Rheinbergerja, Mengazollija, Premrla, Kimovca in Tomca. Vstopnina za občinstvo 10 din, za dijak 3 din, za vojak 5 din. Sporedi so v predprodaji v Matični knjigarni. Na zanimivo produkcijo opozarjamo.

»Trio italijano« je najpopolnejše umetniško komorno združenje, ki ga imajo Italijani. Tvori jo glasni umetniki Alfred Casella, Albert Poltronieri in Arturo Bonucci. Ti trije umetniki bodo koncertirali v Ljubljani pod pokroviteljstvom Visokega Komisarjata v ponedeljek, dne 30. t. m. ob 20.30 v veliki Filharmonični dvorani. Izvajali bodo naslednja dela za trio (klavir, violina, čelo): Vivaldi-Casella: Sonata, Clementi-Casella: Trio, Casella: Sonata, Pizzetti: Trio. Ker so to umetniki svetovnega slovesa, ki so nastopali po vsej Evropi in Severni Ameriki, opozarjamo na koncert znamenitega komornega združenja.

Gostovanje Rimske opere v Ljubljani. Dne 8. julija zvečer prispe gostovat v Ljubljano Krimska Opera, ki bo izvajala v ljubljanski Operi dne 9. in 10. julija »Traviato« in »Madame Butterfly«. Rimska Opera je poleg milanske Skale najpomembnejše italijansko operno gledališče, katerega člani so najpomembnejši italijanski umetniki. V ansamblu, ki bo gostoval v Ljubljani, je 214 oseb: solistov, članov orkestra, zbora in baleta. Med drugimi odličnimi pevci bo tudi Benjamino Gigli. Scena za to gostovanje je bila v Rimu posebej napravljena in prilagojena našim odskim dimenzijam.

Javne produkcije glasbene šole »Sloga« bodo zaključene danes v sredo dne 25. t. m. z zadnjo produkcijo, ki bo ob 17 v šolski glasbeni dvorani, Pražakova ul. 19. Nastopijo gojenci raznih oddelkov. Vstopnine ni.

Počitniški tečaj v glasbeni šoli »Sloga«. V juliju in avgustu bo v glasbeni šoli »Sloga« več počitniških tečajev, in sicer: tečaj za igranje na razna glasbila (praktično tolačenje skladb in navodila za njih izvajanje, oblika), solopetje, operna šola, osnovna teorija, pripravljani tečaj za harmonijo (nadaljevanje letosnjega tečaja in obnovitev novega), harmonija (nadaljevanje), komorna glasba, mladinsko zborna petje, orkestralna igra in po potrebi tudi drugi tečaji. Ponek bo tudi za razna glasbila v načelu skupinski in praktičen. Počitniški tečaj se bodo pričeli z mesecem julijem, le tečaj solopetja in operne šole se bo pričel z avgustom. Pristop k tečaju je treba prijaviti v šolski pisarni, Pražakova ulica 19, do vseh tega 28. junija. Pričetek posameznih tečajev bo objavljen na šolski deski dne 30. junija.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri.

Sreda, 25. junija: Romeo in Julija. Izven. Cene od 14 din navzdol.

Četrtek, 26. junija: Trideset sekund ljubezni. Izven. Cene od 14 din navzdol.

Petek, 27. junija: Okence. Premiera. Izven. Igrajo slovenski mariborski igralci. Cene od 20 din navzdol.

OPERA

Začetek ob 20. uri.

Sreda, 25. junija: Don Kihot. Red Sreda.

Četrtek, 26. junija: Sevilijski brivec. Red Četrtek.

Gostovanje Anatola Manoševskega.

Petek, 27. junija: Zaprtlo.

Marija Zajc, Zg. Kašelj 105 je našla na Celovški cesti večjo vsoto denarja. Kdor je izgubil denar, naj se oglasi pri njej.

Charlie Chan v San Franciscu

»Nekaj zelo čudnega... Govoril mi je o neki deklici... ki sem jo nekoč poznal.«

»In razen tega?«

»To je cela tajna. Deklica, o kateri sva govorila, je izginila. Odšla je nekoč in ni nihče nikoli več izvedel zanjo.«

»Čez nekaj trenutkov molka je gospodinja Morrow vprašala:«

»Ali se je to izginotje dogodilo v Peshawaru v Indiji?«

»V Indiji? Ne!«

»Torej... to pomeni, da v Nici. Menda imate v mislih Mary Lantelly?«

»V Nici? Ne, Mary Lantelly? Ne vem, o kom govorite?«

Gospa Andberry je nagrbčila svoje lepo čelo.

Besedo je povzel Charlie Chan:

»Koliko časa je minilo od takrat, ko ste zadnjikrat videli svojo prijateljico?«

»Počakajte... da premislim... sedem let... da, ravno toliko bo.«

»Ali se je to dogodilo v Newyorku?«

»Da.«

»Pisala se je Jenny Jerome. Ali ne?«

»Da! tako se je pisala.«

Chan je vzel svojo torbico in potegnil iz nje časopisni izrezek, ki ga je izročil gospodini Morrow.

»Še enkrat in mislim, da bo to zadnjikrat, vas prosim, da nam glasno preberete ta časopisni izrezek. Obraz nadzornika Flaneryja je postajal čezdalej bolj krvav. Gospodinja je glasno brala:«

»Kaj je z Jenny Jerome? Jenny Jerome je bila po poklicu tisto, kar imenujejo v Franciji maneken, in je delala v veliki modni trgovini Dufour v New Yorku. Ta prikupna mlada ženska je bila nepozabno lepa. Čeprav je le kratak čas delovala pri tvrdki Dufour, pa je bila zelo priljubljena pri bogatih in odličnih odjemalcih te trgovine. Neki znameniti slikar, ki je videl njeno sliko v časopisih, ji je ponudil ogromno nagrado, če

bi mu služila za slikarski model. Zdi se, da je Jenny Jerome pristala na njegovo ponudbo, ker je nekega večera povabila skupino prijateljev k sebi na večerjo, da bi proslavila ta svoj srečni dogodek. Ko so prišli, so gostje našli vrata njenega stanovanja na stečaj odprta. Miza je bila pripravljena, sveče prižgane, sploh je vse kazalo, kakor da je svečanost najlepše pripravljena. Toda... gostiteljice ni bilo nikjer. Telefonistka v hiši, v kateri je stanovala, je izjavila, da je nekaj trenutkov pred prihodom gostov videla, kako je Jenny združila po stopnicah in naglo izginila na ulici. Njena delodajalka, ga. Dufour in slikar, katerega je njena lepota osvojila, sta storila vse, kar je bilo v njuni moči, da bi jo izsledila. Njuni napori pa so bili brezuspešni. Jenny Jerome je bila izginila, kakor bi utonila. AH gre tu za ugrabitev? Ni znano, da bi bila v kakršnikoli zvezi s kakšnim moškim. Ali je bila ubita? Morda. Gotovo je, da je Jenny Jerome izginila, ne da bi pustila za seboj kakšno sled in tako je s stvarjo že celih sedem let.«

»Spet ena!« je vzkljnil Flanery, ko je gđ. Morrow nehala brati. »Moj Bog, kako daleč smo že zabredli!«

»V pravi labirint,« odgovori Chan in mirno spravi izrezek v svojo torbico.

»Kaze že tako,« je zamrmral Flanery.

»Vi ste poznali Jenny?« je vprašala gđ. Morrow Eliano Andberry.

»Sem, saj sem tudi jaz delala pri Dufourju kot model. Tam sem delala, dokler nisem spoznala svojega moža, ki je bil tedaj uradnik pri Cookovi agenciji v Newyorku. Dovolite mi pripombo, da članek, ki ste mi ga prebrali, pretirava tisto o njeni lepoti. Jenny je bila čisto lepo deklet, pa vendar nič posebnega. Točno je, da ji je neki slikar ponudil, da bodi njegovi model, toda takšne ponudbe smo dobile vse po vrsti.«

»Pustimo vstran njeno lepoto,« je z

nasmehom predlagala Morrow. »Ona je torej izginila, ali ne?«

»Da, to je točno. Jaz sem bila ena izmed povabljen na njeni večerji in ta del članka iz časopisa je popolnoma verodostojen.«

Ali vam je sir Frederik govoril o tej mladi ženski?«

»Da. Vedel je, da sem se družila z njo... Od kod pa je to vedel, vam pa res ne bi vedela razložiti. Vprašal me je tudi, ali bi jo prepoznala, če bi se sedaj srečala z njo. Rekel je: — Ali ste jo videli danes zvečer v Kirkovem nebotičniku? —«

»In kaj ste mu vi odgovorili?«

»Odgovorila sem, da je nisem videla. Prosim me je, naj še malo premislim. Nisem videla razloga, zakaj bi bilo to potrebno. Prepričana sem bila popolnoma, da je nisem videla.«

»In od takrat je nikdar več niste srečali?«

»Nisem.«

Gospodinja Morrow se je dvignila:

»Lepa hvala vam, gospa Andberry. Mislim, da smo končali, g. nadzornik?«

»Jaz nimam nič pripomniti,« je odgovoril nadzornik.

Gospa Andberry ni prav nič prikrivala, da ji je odleglo pri srcu in je sunkovito vstala s stola, na katerem je sedela.

»Njen mož ji je z odločnim glasom dejal:«

»Pojdiva, Eliane!«

Oba sta odšla. Ostali štirje pa so še počakali v pisarni in presenečeni gledali drug drugega.

»Sedaj imamo še eno, ki še ni bila v našem številu. Ta je morebiti izginila, da bi prejšnji dve izginili poiskala,« je vzkljnil Flanery.

»Eva Diran, Mary Lantelly in sedaj Jenny Jerome! Kar tri! Če ne verujemo svojim ušesom, bi morale biti vse tri predsončnjem v Kirkovem nebotičniku. Ne vem, kaj vi o tem mislite, meni pa je jasno, da gre tukaj za najbolj nesramno podkanje.«

NUJNI POŠTNI PAKETI URGENTI

PACCHI POSTALI

Dospejo na naslov ob istem času kakor ekspresna pisma, oddana na pošti istega dne in ob isti uri. Sprejemajo jih v vseh krajih in za vse kraje Kraljevine Italije in kolonij. Potujejo z direktnimi in pospešenimi brzovlaki. Na dom so dostavljeni najhitreje, takoj ko dospejo na namenjeno postajo

Razne zanimivosti iz stare Ljubljane

kakor jih je popisal nekdanji ljubljanski župan Henrik Costa

Nekdanji ljubljanski župan Henrik Costa, rojen 1796, umrl 1870, navaja v svoji knjigi »Reise-erinnerungen aus Krain« (1848. leta) razne zanimivosti iz stare Ljubljane.

LJUBLJANSKI GRAD

Je zgradil v 11. stoletju kranjski mejni grof. Vojvoda Ulrik III. je medtem povečani grad leta 1261. odstopil patriarhu Gregorju oglejskemu, kralj Otokar je grad osvojil, a Rudolf Habsburški mu ga je zopet vzel; leta 1579. in 1580. so obdali grad z okoli in nasipi ter s trdnjaviškimi stolpi. Dne 14. avgusta 1883 so Francozi vse utrdbe porušili. V drugi vojni s Prusi so bili na gradu pruski vojni ujetniki, ki so umirali na nalezljivi bolezni ter so jih pokopavali po bivših trdnjaviških jarkih. Po letu 1815. so zgradili ob gradu znova lesen stolp za stražo in uro; ta stolp so po letu 1848. nadomestili z zidanim. Na tem stolpu zvonijo vsako jutro ob sedmih od leta 1034. Zvonjenje vabi k molitvi proti turški nevarnosti. Od leta 1814. so zapirali na gradu zločince iz Kranjske in Koroške, obojane do deset let. V letih 1914 do 1918 so bili na gradu italijanski vojni ujetniki in politični kaznjenci. Kapela sv. Jurija je bila ljudstvu dostopna le na dan sv. Jurija in naslednjega dne. Grad so spremenili sedaj v stanovanjske prostore in je tudi zaradi tega kapelica sv. Jurija skoraj vsak dan dostopna. Po stenah so naslikani grbi deželnih glavarjev do leta 1714. Sv. Jurij je patron gradu in Ljubljane. Svetnika Hermagoras (Mohor) in Fortunatus, prva razširjevalca krščanstva po ozemlju Kranjske, pa sta patrona Kranjske, sv. Jožef je pa patron vse Ilirije.

»Steza norcev«

Ulice. Današnja Volfova ulica se je imenovala nekdanj Kapucinska, kasneje Gledališka ulica. Današnje Rebro (Reber) se je zvalo nekdanj Narrensteig. j. Steza norcev. Čemu? Ali je bila tam blaznica ali pa so jo imenovali po zaljubljenih »norcih«, ki so hodili v goščo pod gradom?

Trgi v letu 1848 so bili: Glavni (sedaj Mestni trg), Zabji, Sv. Jakoba, Novi (pozneje Turjaški, sedaj zopet Novi), Nemški (potem Valvazorjev, sedaj Napoleonov trg), Kundschafts-Plätzchen (kje?), Dvorni, Stolne cerkve in Šolski, dalje Marijin, Tržni in Kongresni trg. Drugih trgov ni bilo.

Spomeniki. Spomenik Marijin na Sv. Jakoba trgu s štirimi svetniki: Jožef, Leopold, Ignac in Franc Ksav., so postavili najprej kranjski stanoviti leta 1682. iz sivga marmorja; kasneje so kipe ulili v bronu in jih postavili po načrtu Valvazorjevem. Leta 1844. so spomenik odstranili, da so zgradili nov kamenit podstavek.

Spomenik sv. Trojice (pred kavarno Evropa sedaj Nunsko cerkvijo) je dala 1722. postaviti Konstančija grofica Auerspergova; ker se je rušil, so ga na mestne stroške leta 1843. obnovili.

Od kod imajo ljubljanski kovači pravico nositi za procesijo baldahin

Spomenik na današnjem Ambroževem trgu so postavili leta 1622. v spomin na procesijo, ki so jo imeli sv. Telesa dan napadli ljubljanski protestanti. Ljubljanski kovači so protestante zapodili. Zato imajo kovači pravico, nositi pri šentpeterskih procesijah baldahin, kovaški pomočniki pa majo čast nositi baklje. Na križu s škofovskimi insignijami (spomin na škofa Tomaža Hrena, preganjalca protestantov) so napisali s Hrenovim geslom. Leta 1828. je križ razpadel in so ga 17. aprila 1843. postavili znova.

Spomenik tik mostu čez Grubarjev kanal ob Karlovski cesti spominja izkopanje tega kanala in na obisk cesarja Franca I. ter cesarice Karoline leta 1835. Zaradi tega kanala so prenehale zabavne vožnje s čolni po visoki Ljubljani, a Barje se je vsaj deloma osušilo.

Frančev most (pred Frančiškansko cerkvijo) so zgradili leta 1842. iz 88.000 centov obsekanega kamna.

Robbov vodnjak (obliki s tremi vodo izliva-jočimi možmi in delimi) so postavili leta 1733. Kipar Francesco Robba je prejel honorar 2400 goldinarjev, a ga je delal skoro deset let. Razen plače so mu dali še meščanstvo in sedež v svetovalstvu.

Stolnica na mestu kapelice nekdanjih ribičev

Stolna cerkev sv. Nikolaja je bila zgrajena na prostoru nekdanje kapelice ljubljanskih ribičev. Začeli so jo zidati leta 1699.; a kupolo so zgradili šele leta 1841. Slikarji Julius Qualia, Carlo

Carlini, domačin Matej Langus ter kipar Francesco Robba i. dr. so okrasili cerkev.

Frančiškanska cerkev je bila zgrajena leta 1646. na stroške barona Konrada Ruessensteina, in sicer na razvalinah leta 1499. po Turkih razrušene Avguštske cerkve, ki jo je bil leta 1366. zgradil deželni glavar grof Celjski. Avguštske so leta 1784. (12. junija) odstranili, cerkev in samostan zaprli; a že 1. novembra 1784. so prevzeli cerkev in samostan Frančiškani, ki so še danes tukaj. Frančiškani so bili dotlej v poslopju kasneje nekdanje stare gimnazije (Liceja) na današnjem Vodnikovem trgu. Tam so imeli cerkvico. Pozneje je potres gimnazijo razrušil ter se je poslopje podrl. Slikarji Langus, Goldenstein, Val. Mencinger, Potočnik, Herlein, Frohmüller, kipar de Georgio so okrasili cerkev s slikami in kipi, oziroma skulpturami.

Uršulinsko cerkev in samostan je dal zgraditi ljubljanski trgovec Jakob pl. Schellenburg. Nakupil je vrtove kneza Auersperga in kneza Eggenberga ter Fabjanica ter začel zidati l. 1713. samostan, leta 1718 pa cerkev. Zidanje je bilo šele leta 1748. gotovo ter je stalo le 93.547 goldinarjev. Veliki oltar sam pa je veljal 11.136 goldinarjev in 39 krajcarjev. Schellenburg in njegova žena Katarina imata svojo grobnico v tej cerkvi.

Sv. Petra cerkev je zgrajena na prostoru, kjer je stala že prej cerkev enakega imena, ki so jo pa Turki leta 1472. zažgali in razrušili. Današnja cerkev je bila zgrajena leta 1700. Zupnik je bil vedno takratni škof. Okoli cerkve je bilo včasih pokopališče, dokler se ni začelo pokopavati pri sv. Kristofu. V cerkvi so slike Mencingerja in Jelovška i. dr.

Cerkev sv. Kristofa je iz leta 1497. Pokopališče je bilo tudi od leta 1779. 4. maja je bila prva pokopana neka Marija Breclj. Dne 10. marca 1797 so pokopališče razširili.

Turška »šanca« za cerkvijo sv. Kristofa

Za pokopališčem je bila včasih tako zvana turška šanca, jarek z utrdami. Tu so baje Ljubljanci leta 1581. premagali turško tolpo. V spomin na to zmago so včasih vsako leto na veliko-nočni ponedeljek ljubljanski meščani z zidovja obmetavali v jarku se loveče dečke z jabolki in pomarančami.

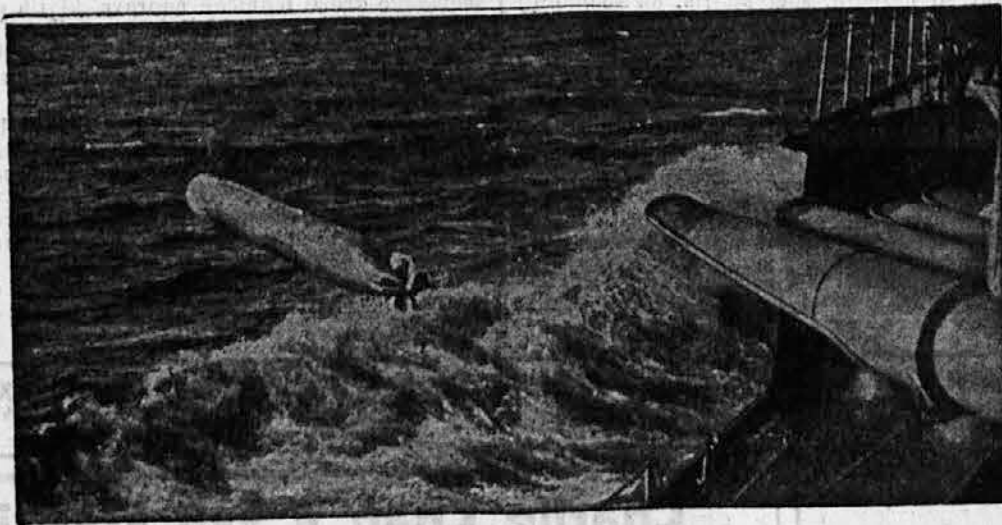
Cerkev nemškega viteškega reda stoji baje na mestu rimskega Neptunovega templja. Zgrajena je bila baje že leta 1292. od templjarjev in leta 1313. sprejeta v last nemškega viteškega reda. Toda cerkev je sčasoma razpadla ter so jo leta 1714. porušili ter nadomestili z novo, današnjo. Zgradil jo je Benčan Domenico Rossi v obliki malteškega križa. Oltarske slike so Mencingerjeve.

Cerkev na Rožniku. O njenem postanku ni nič znanega. V zakristiji nad vrati je številka 1742 in neki napis pravi, da jo je postavil leta 1747. knezof Ernest Amadej, grof Attems.

Florjanska cerkev je iz leta 1660.; njen stolp iz leta 1672.

Trnovska cerkev sv. Janeza Krstnika je postala 1785 župna cerkev. Leta 1848. je bila še zelo neznatna in podobna slabši vaški cerkvi. Olepšala, dozidala in povečala sta jo župnika Karun in Vrhovnik.

Magistrat je iz leta 1718. že tretjič v Ljubljani stoji na prostoru Rotovža, ki so ga podrli leta 1717.

Il momento, nel quale il siluro scivola verso la nave nemica. Trenutek, ko je torpedo zletel proti sovražni ladji.

Škofji dvorec je zgradil škof Ravber leta 1512., razširila in dvignila pa škofa Buchheim in Herberstein.

Botanični vrt, kolizej, javna razsvetljava ...

Botanični vrt ob Karlovi cesti (sedaj Ižanska cesta) so ustanovili Francozi leta 1810. Prst so dali tja prepeljati iz vrta bivšega Kapucinskega samostana.

Kolizejsko poslopje so odprli leta 1846. Lastnik je bil arhitekt Jos. Bened. Withalm, tovarnar iz Gradca. V poslopju je bila velika kavarna, jahalšče, pekarna, plešišče in deloma tudi kasarna. Kolizej je bil včasih elegantno zabavišče; danes služi le še za stanovanje.

Razsvetljava. Mesto je dobilo prvo razsvetljava (petrolejke) dne 1. januarja 1793. Leta 1847. je gorelo po mestu že devetdeset latern, po predmestih pa 212.

V sedanji Zvezdi nekoč rimska javna kopel

V rimski dobi je bila tam, kjer je zdaj Zvezda, javna kopel; v srednjem veku (1602 do 1608) je stala tu kapucinska cerkev s samostanom. Leta 1810. so Francozi rabili samostan za kasarno. Nato so samostan s cerkvijo porušili in po letu 1822. je nastal dvoredov »Zvezda«, spočetka iz samih akacij. Tu je bilo okroško igrišče, javna promenada in prostor za javne koncerte vojaških orkestror. »Zvezda« je dal zasidati guverner baron Schmidburg.

Latermanov dvoredov so zamislili Francozi in izvršili že natančne načrte za razvrstitev drevja. Ideje pa niso več izvršili, a jo je uresničil general Lattermann leta 1815. dne 1. marca.

Grad Podturn so leta 1847. restavrirali in povečali. Prej je stalo ondi manjše poslopje. Imenuje se Podturn, ker je stal vše v gozdu turn (stolp) viteza Jurija Apfaltererja. Tisti stolp (menda trdnjaviški) je leta 1440. grof Friderik Celjski porušil. Spodnji grad je zgradil škof Hren in so ga leta 1703. prevzeli jezuitje. V njem so bile tudi dijaške gledališke predstave, baje celo prve slovenske predstave.

Gradič Leopoldsdorf (cekinov grad) je dal zgraditi leta 1720. deželni glavar Leopold grof Lamberški. Potem je gradič kupil ritmojster pl. Zegoni (po katerem ga še dandanes imenujejo »Cekimov grad«). Nato je gradič prehajal iz rok v roke, dokler ni ostal Koslerjev.

Najstarejši hotel

Je bil »Bidelmonov« (der Wilde Mann, t. j. Herakles) na glavnem trgu štev. 313. (tik Magistrata — na levi). Hotel »pri Slonu« se je včasih imenoval Misbaba.

Prisilna delavnica je obstajala od leta 1847.; tam je bil včasih Gadnerjev mlin. Poslopja na levi so še ostala po mlinu.

Kazina je bila zgrajena na pobudo Karla grofa Welsperg Raitenaua. Zidati so jo začeli leta 1836. in jo 1838. dovršili. Stala je 70.000 dolidinarjev.

Strelišče je obstajalo že 14. julija 1562.; strelsko društvo je bilo zelo odlično, elitno. Hiša je večkrat prezidana. Kasneje so služili spodnji prostori za javno ljudsko in študentsko kuhinjo, zgornja dvorana s stranskimi prostori za elitne ples, za razstave kot gledališče i. dr.

Gli Alpini si arrampicano sulle cime per raggiungere nuove posizioni. — Alpinci se vzpenjajo po gorskih strminah na novo postojanko.

45,169.524 prebivalcev ima že Italija

V enem mesecu se jih je 36.667 več rodilo kot pa umrlo

Uradni list od 21. junija prinaša zadnje podatke o gibanju prebivalstva v 98 pokrajinah evropske Italije. Novo osvojenе dežele, kakor Ljubljanska pokrajina, ki nosi številko 99, Dalmacija in druge, potemtakem niso vštete.

Porok je bilo v mesecu maju 15.879. Živih otrok se je v istem mesecu rodilo 79.892. Ljudi je umrlo 43.225. V letošnjem maju se je potemtakem 36.667 ljudi več rodilo kakor pa jih je umrlo, v domovino pa se jih je vrnilo 3466 več kakor pa izselilo.

Na dan 31. maja letos se je število prebivalstva v 98 pokrajinah dvignilo že na 45,169.524.

Hitler osvobodil ujetnike, ker so pomagali gasiti požar

Pred nedavnim so britanska letala metala razdiralne in zažigalne bombe na neko vas v zahodni Nemčiji in povzročila požare na stanovanjskih hišah. Pri gašenju požara, ki je ogrožal vso vas, so Nemci zaposlili med drugimi tudi francoske vojsne ujetnike. Devet Francozov se je pri tem delu še prav posebno odlikovalo. S svojo neustrašeno sijo so rešili več ljudi smrti v plamenih.

Ko je Hitler zvedel za to požrtvovalno šlo-vekoljubno delo francoskih ujetnikov, je ukazal, da jih takoj izpuste na svobodo.

Letni pridelek soje

Po podatkih, ki jih navajajo gospodarski listi, se letni pridelek soje na vsem svetu — tako poroča agencija »La Italia d'oggi« — lahko ceni na približno 18 milij. ton. Med prvimi deželami, ki pridelujejo sojo, so zlasti Mandžurija (6 milij. ton), Kitajska (3. milij. ton), Japonska in Koreja (2 milijona ton), USA (800.000 ton), nato pa sledita Švedska in Holandska Indija.

Luknje v sovjetski vojski

Vsi časopisi pišejo o vojaškem položaju na nemško-ruski fronti ter z omalovaževanjem govore o rdeči armadi. Tako poroča med drugimi »Feuille d'Avis de Lausanne«, da je bila ofenziva izvedena, preden so Rusi mogli poklicati rezerviste pod orožje in preden so mogli popraviti napake in zamašiti »luknje«, ki so se pokazale začasa finsko-ruske vojne. Med drugim je — pišejo časopisi — še nepopolna tako imenovana ruska Maginotova črta, ki se vleče v daljavo kakšnih 2000 km in ki naj bi jo do konca zgradili prihodnji mesec, ali vsaj v naslednjih mesecih. (Piccolo)

Maršal Italo Balbo

Italijanski roji nad svetom

Stormi d'Italia sul mondo

Jaz pa ji razložim, da imajo po mojem osebnem prepričanju samo žene nalogo nositi srečo. Žene, prijazna bitja, najsihkejša bitja v stvarstvu. Moški ze to delo ne štejejo. Paolino pa je moški.

Toda žena vztraja pri svojem. Moram odnehati. Tudi Paolo bo dobil svojo podobico na plošči.

Slovo je kratko. Letalci si ne dajejo preveč opravka s sreem, ki se hoče raznežiti. Objem.

Ko se kmalu nato pomikam s hrumečim strojem od ustja reke proti gori, vidim nekaj metrov od mostišča na letališču svojo ženo. Izgetnem roko skozi okence in rečem v kratkem trenutku »Zbogom!«.

Ko stroj naglo drsi po vodi in ko se čolni zdaj dotikajo tekočega površja, zdaj pa že ne, ko smo že v trenutku, da se bo letalo zavrhnilo v zrak, začutimo pod desnim čolnom zamolkel udarec.

Kaj se je zgodilo?

Nekaj trdega je udarilo ob stroj, ki že drvi z naglico nad sto dvajset kilometrov na uro. Trenutek zastanka. Imamo srečo, pa smo v zraku. V Orbetellu bomo ugotovili, da je bakrena plošča, ki pokriva spodnji del čolna, močno vdrt. Najbrž je na reki plaval kos lesa in zadeli smo vanj, ko se je letalo ravno dvigalo z vode ter se je komaj še dotikalo. Če bi bili trčili ob les kako sekundo prej, ko je bil čoln še do treh četrtin v vodi, ali ob začetku odleta, bi bil udarec usoden. Čoln ne bi bil zdržal. Nesreča bi bila neizogibna, vsaj za stroj.

Blagohotna muhavost usode, na vso srečo!

Trideset minut leta. Glej Monte Argentario in jezero v Orbetellu. Stroj nalahno podrsne ob vodi.

Na velikem belem četverokotu vodnega letališča so v dveh vrstah in v po dveh skupinah razporejene posadke za polet. Posadke pripadajo prvemu in drugemu roju. Za njihovim hrbotom rasejo ogromni srebrni obrisi vodnih letal, razporejeni zunaj lop v treh ravni vrstah.

Ogrodja prvih osmih strojev se v čudni igri perspektive spletajo z ogrodji osmih naslednjih letal. S poslednjih se v višini bleste kovinske veternece in mečejo srebrne bliske. Motorji imajo na sebi nekaj zračnega, ko se tako dvigajo nad belimi, razpetimi krili. Te krilate pošasti z geometrično arhitekturo skoraj docela zakrivajo čelo hangarjev. Posadke segajo komaj do črte čolnov. Prizor je slikovit in veličasten.

Na ploščadi vodnega letališča se oglasijo znamenja za pozor. Zareče, negibne in trdne oči se lesketajo kakor zvezde. Vse je preprosto, pa hkrati slovesno.

General Pellegrini mi predstavlja »sto jeklenih src«. Odgovorim s kratkimi besedami ter se držim golega bistva dogodka. Vsako govorniško nasilje bi pri tem motilo.

»Častniki, podčastniki, prvi letalci! Od danes prevzemam poveljstvo nad vašimi osmimi oddelki s trdnim sklepom, da jih bom vodil do zmage na nebu nad severnim Atlantskim morjem.

Prvo moje dejanje naj bo, da posvetim ljubečo misel tovarišem, ki jih je smrt iztrgala našim stotnjim. Oni, ki jih vodi nepozabljeni polkovnik Umberto Maddalena, bdijo iz neskončnosti nad usodo našega ponosnega podviga.

Častniki, podčastniki in prvi letalci, vam vsem pošiljam svoj pozdrav kot poveljnik in kot tovariš. Dobro poznam vašo večljavo, veljavo vseh od generala do poslednjega strokovnjaka ter vas bom vodil s popolnoma mirno dušo.

Ne prikrivam si ogromnih težav, ki nas čakajo. Vem pa, da lahko računam na vašo popolno udanost do slavnega italijanskega letalstva.

Vsi boste zafrdno razumeli, kakšno poslanstvo za narodni ugled in za človeški napredek smo si naložili. Zato sem pre-

pričan, da ne boste nevredni usode, ki nas čaka, pa naj bo kakršna koli, ker bo vedno usoda pionirjev.

Častniki, podčastniki, prvi letalci! Pod sinjim nehom domovine ponavljamo še enkrat prisego, da bomo vredni vojske zmagovitega Kralja v ozračju rimske veličine, katero je ustvaril Duce fašistovske Italije.

Tovariši: »A noil«

Odgovori mi en sam krik:

»A noil«

Veter in srce nosita njegov odmev s te samotne obale po vsem nebu nad morjem, ki ga domišljija odpira pred našimi očmi. To je mogočna godba čustva, ki odmerja čas z utripi krvi v naših sencih. To je zbor duš, ki so brezpogojno pripravljene do zadnje žrtve.

Toda trepalnice so vsem suhe in negibne. Teh sto petnajst mož kaže možato, skoraj trdo krinko.

Zdaj stopi naprej don Carlo Ferrari, letalski kaplan, tako domač našim posadkam. Božji blagoslov se spušča na ljudi in na stroje.

Še enkrat trobenta. Sestav se razbije. Mladi piloti so vsi okoli mene z nasmehom, ki žari v očeh.

Letal, določenih za polet, je štiri in dvajset. Je pa še pet in dvajseto za rezervno, ki naj nas spremlja samo do Reichiavica, pa njegovi možje upajo, da bodo z nami dopolnili ves polet. Tako je letalcev za čez Atlantsko morje sto.

Tem se pridružuje še drugih petnajst, častnikov in podčastnikov, ki bodo tudi odšli z nami z Orbetella. V mojem stroju je major Pezzani od letalskih inženircev, čigar tehnična skusenost je tolika, da bo lahko med poletom svetloval po radiu, kaj je potrebno ukreniti ob morebitnih nenadnih nujnih potrebah v zraku. Dalje je med temi spremljevalci podporočnik inženier Antonio Chiodi, nadomestni pilot, ki je prosil in tudi dosegel, da bi letel z nami, da bo ves čas poleta skrbel za kinematografsko službo na krovu.

(Nadaljevanje sledi.)